

MANIFEST EN DEFENSA DEL 0-3

L'educació comença abans del primer pas!

0 excuses, 3 raons: justícia, equitat i futur!

1. Posar el 0-3 al centre.

Som un col·lectiu de persones amb una mirada compromesa i profunda envers la petita infància. Defensem amb convicció l'etapa 0-3 com una etapa essencial en la vida de qualsevol infant: una etapa rica, plena de significat, que uneix educació i cura, i que té un impacte directe en el benestar dels infants i de les seves famílies.

Ens uneix un mateix objectiu: posar el 0-3 al centre. Som sindicats, entitats i associacions que fa anys que lluitem per fer visible aquesta etapa, sovint ignorada o menystinguda. Junts i juntes alcem la veu per reclamar el que és just: garantir drets, condicions dignes i reconeixement social i institucional per a una etapa clau del desenvolupament humà.

Aquest document neix amb voluntat de sumar, d'obrir camí, de posar damunt la taula tot allò que no es pot seguir obviant. Parlem de lleis, de condicions laborals, de dignitat per a infants i professionals, però també d'esperança i de transformació. Perquè el 0-3 ha de deixar de ser el gran oblidat.

Analitzem els models de gestió, les competències administratives i les mancances estructurals que cal resoldre amb urgència. Però sobretot, posem l'accent en allò que pot canviar-ho tot: una inversió pública real i sostinguda, i un reconeixement profund que situï la petita infància com a prioritat col·lectiva.

Expliquem les nostres prioritats i els criteris que proposem, parlem des d'una mirada feminista i inclusiva, i reivindicuem una escola pensada per a la vida, centrada en les necessitats dels infants des del primer dia. Perquè creiem, de veritat, que una altra educació és possible i comença abans del primer pas.

2. Posar les cures al centre.

És important canviar la manera de veure les cures, entendre que són el centre del nostre cicle i que atendre-les ha de ser una prioritat política. Les cures són l'eix que sosté tota la nostra societat. Parlem de presència, respecte, higiene, alimentació, son..., però també de tot allò que contribueix a construir la

persona. Incloent-hi les relacions socials, els límits, la vitalitat... En definitiva, són essencials per a poder ser i estar, i per viure en aquest món de manera harmònica. Cuidar i valorar les cures és fonamental per a un desenvolupament saludable i una convivència més tendra, harmònica i plena.

Cal entendre que una societat que cuida els seus infants cuida també les seves famílies i les seves professionals.

3. Situar les necessitats reals i els drets dels infants de 0 a 3 anys al centre de les polítiques educatives i familiars.

Una criatura durant els primers anys de vida està exposada a un món que no coneix. Davant el que és desconegut, l'instint per sobreviure és allò que regularà inicialment les seves conductes, i la seva supervivència i desenvolupament dependrà de la persona d'aferrament, la família, en el sentit ampli de la paraula.

Des del coneixement profund de la petita infància com a professionals i el coneixement sobre la importància dels primers anys de vida, posem de manifest que la visió institucional de l'etapa dels zero als tres anys de vida és contradictòria en tant que està allunyada de les necessitats reals i de garantir un desenvolupament saludable a les criatures. Això es fa evident pel que fa a les condicions com ara les ràtios, els horaris i l'argumentari de les polítiques educatives i laborals, enfocades únicament a l'opció de sostenir un sistema que separa les criatures de les seves famílies en detriment de polítiques familiars i les transferències econòmiques que es requereixen per sostenir la criança.

Encara a dia d'avui, una vegada s'exhaureixen els permisos parentals (que resulten insuficients i no respecten ni tant sols les recomanacions de la OMS per poder garantir per l'alletament exclusiu durant els 6 primers mesos de vida de la criatura), no existeix el dret a decidir, ja que les famílies tan sols tenen una única opció: l'escola bressol. El pes de la conciliació laboral no l'ha de seguir sostenint únicament la petita infància passant jornades fins i tot de 8h laborals dins les escoles bressol.

És per això, que són urgents polítiques familiars i educatives que vetllin perquè les necessitats dels infants de 0-3 anys siguin l'eix central, i que les famílies puguin decidir realment com volen criar i organitzar-se, però cal fer-ho amb garanties: tenint tota la informació sobre aquesta etapa de vida, amb el suport econòmic suficient, i amb una xarxa pública que garanteixi l'accés a una diversitat de serveis de criança.

Actualment, els recursos no estan al servei de les necessitats reals de les persones, sinó que són les necessitats les que contínuament s'estan adaptant als recursos.

4. Reconèixer el 0-3 com a etapa educativa.

És fonamental que el primer cicle (0 a 3 anys) sigui reconegut, d'una vegada per totes, com a part plena i essencial del procés educatiu de les criatures. Forma part de l'etapa 0-6 i, com a tal, ha de tenir el mateix valor, reconeixement i suport que qualsevol altra etapa educativa. Aquest reconeixement no és només una qüestió tècnica, és una qüestió de justícia i d'inversió en futur.

Aquesta etapa és el fonament sobre el qual es construeix tota la trajectòria educativa i vital de la persona. Igual que es destinen esforços, recursos i reconeixement perquè els joves puguin accedir a un batxillerat de qualitat, cal que posem el mateix compromís, el mateix nivell d'exigència i la mateixa inversió perquè els infants d'entre 0 i 3 anys tinguin accés a una educació i cura dignes, igualitàries i de qualitat.

El cicle 0-3 és motor de canvi, d'equitat i de compromís social. És l'inici de la construcció del subjecte, el moment en què les criatures comencen a explorar, a vincular-se, a créixer emocionalment i socialment. I això no pot quedar relegat ni infrafinançat, ni pot dependre de la situació econòmica de les famílies.

És una urgència social. És entendre que els primers anys de vida no són una

etapa menor, ni un simple tràmit abans de començar "l'escola de veritat", sinó un moment clau, decisiu i ple de vida, que cal cuidar i protegir com mereix.

Cal assegurar canals de comunicació i participació entre tots els agents que conformen la comunitat educativa.

El futur d'una societat justa i cohesionada comença per com cuida i educa els seus infants des del primer moment de vida.

5. Garantir la universalitat i gratuïtat del primer cicle d'educació infantil.

Tota persona, des de la primera infància, té dret a una educació que sigui disponible, accessible, sense discriminació, de qualitat i adaptada a les seves necessitats particulars. Aquest dret està reconegut internacionalment: Article 26 de la Declaració Universal dels Drets Humans (1948) estableix clarament el dret humà a l'educació.

Per això, creiem fermament que el 0-3 ha de ser gratuït i universal, perquè totes les famílies puguin escollir lliurement portar-hi els seus infants sense que el cost econòmic sigui un obstacle. No pot ser que aquest cicle esdevingui només un privilegi a l'abast de qui s'ho pot pagar, ni que la manca de recursos limiti el dret a una educació de qualitat des dels primers mesos de vida.

L'educació és, per ella mateixa, una eina essencial per al desenvolupament humà: no només afavoreix el creixement individual, sinó que contribueix al benestar social i a la construcció d'una societat més justa i cohesionada.

Denunciem amb força que s'han deixat perdre milions d'euros provinents de fons europeus i espanyols que haurien pogut servir per millorar i impulsar de manera significativa l'escolarització en el primer cicle d'educació infantil (més informació a [BOE-A-2024-22177](#)).

Aquesta manca d'aprofitament suposa una pèrdua importantíssima per al desenvolupament del dret a l'educació i el benestar de les famílies i infants més petits, i posa de manifest la necessitat urgent d'una aposta valenta, decidida i coherent per fer del 0-3 una prioritat real i efectiva.

6. Garantir el desenvolupament integral dels infants.

El desenvolupament integral dels infants està profundament lligat a les característiques del seu entorn i comprèn diversos aspectes que no es poden separar: és un eix transversal que connecta el benestar físic, psicoemocional i social.

Per afavorir aquest desenvolupament cal garantir que les necessitats bàsiques i específiques de cada infant estiguin cobertes: parlem de descans, alimentació, higiene i salut emocional, en definitiva, parlem de benestar. Aquest benestar és un dret fonamental reconegut a l'Article 28.1 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (1989), que estableix el dret a tenir cobertes les necessitats bàsiques per poder créixer en harmonia i desenvolupar-se de manera òptima.

És en aquest punt on l'entorn juga un paper clau. Cal un govern compromès i una societat conscient, així com un sistema que asseguri els recursos i condicions perquè els espais d'atenció a la petita infància siguin llocs on totes les criatures tinguin l'oportunitat d'explorar, aprendre i relacionar-se de manera satisfactòria, amb totes les seves necessitats bàsiques garantides.

Garantir el desenvolupament integral dels infants de 0 a 6 anys és, per tant, una responsabilitat ineludible de l'Administració pública, però també un compromís que ha de concretar-se amb la participació activa i coordinada dels agents implicats: família, entorn i escola.

Només treballant conjuntament, posant a l'infant al centre i garantint les condicions adequades, aconseguirem una educació i un creixement que transformin realment la societat des de la seva base més essencial.

7. Prioritzar l'educació inclusiva i que aquesta sigui una realitat.

És urgent atendre la diversitat de l'alumnat tenint en compte les necessitats individuals i específiques de cada infant. Per fer-ho amb qualitat, i per poder garantir el desenvolupament de cadascuna de les criatures, és necessari dotar de les mesures, els recursos i els suports suficients i adequats. Cal un equip

més nombrós i més ampli i heterogeni als espais d'atenció a la petita infància, amb professionals formats i especialitzats en diversitat. Cal també, un accés més ampli, intensiu i en contínua sinergia de tots els serveis educatiu públics especialitzats, que treballin de manera coordinada amb l'equip educatiu, i que permetin la detecció, l'avaluació i l'atenció precoç quan sigui necessària.

A Catalunya, el Decret 150/2017, de 17 d'octubre estableix un sistema inclusiu amb mesures universals, addicionals i intensives, dotant **en teoria** només les etapes obligatòries amb personal especialitzat i deixant al marge el 0-3.

En resum, l'etapa 0-3 exigeix una aplicació decidida dels principis d'inclusió que ja governen el segon cicle. Incorporar el 0-3 al marc normatiu, reforçar els equips i serveis i garantir detecció i coordinació són mesures ineludibles. És així com podrem construir un sistema educatiu veritablement inclusiu des del primer dia.

8. Ampliar els recursos humans per assegurar una atenció personalitzada.

L'ampliació dels recursos humans no és una opció: és una urgència. A Catalunya, les escoles bressol funcionen amb unes ràtios que col·lapsen la qualitat educativa i posen en risc l'atenció als infants.

Tenim les ràtios més altes d'Europa. Això no només es tradueix en manca de qualitat, sinó també en un menyspreu institucional a un cicle fonamental per al desenvolupament de les criatures.

Edat dels infants	Catalunya (infants per professional)	Comunitat Autònoma Múrcia	Recomanació Europea	Exemples de països europeus
4 mesos – 1 any	8	6	3 – 4	Suècia (3), Dinamarca (3), França (5)

1 - 2 anys	13	10	5 - 6	Alemanya (6), Itàlia (6), Bèlgica (5)
2 - 3 anys	20	16	6 - 8	Noruega (6), Finlàndia (7), Països Baixos (8)

Cal dotar les escoles bressol de professionals qualificats i en nombre suficient, que puguin acompanyar el desenvolupament integral dels infants des del respecte, l'escolta i la vinculació, i alhora fer un seguiment pedagògic acurat en el dia a dia, tant dels infants com de les dinàmiques familiars i comunitàries.

A tots els centres especialitzats en la petita infància cal garantir la presència d'equips multidisciplinaris propis, estables i estructurals, formats per professionals diversos (educadores, tècniques, especialistes en atenció a la diversitat, professionals de suport emocional, etc.) que responguin de manera coordinada i coherent a les múltiples necessitats dels infants i de les seves famílies. Aquests equips no poden dependre de serveis externs o d'intervencions puntuals: han de formar part del projecte educatiu, del dia a dia, del cor de l'escola.

A més, és urgent reduir les ràtios actuals, que són de les més elevades d'Europa, per respecte als infants i al seu dret a una atenció individualitzada i de qualitat. No podem continuar normalitzant situacions que impedeixen oferir una veritable cura i acompanyament emocional i educatiu. És incomprendible que el Departament hagi apostat per reduir ràtios a partir de 3 anys i no es plantegi fer-ho al cicle 0-3. Reduir les ràtios no és un luxe: és una qüestió de dignitat i de drets.

9. Dotar el cicle de tots els recursos necessaris per poder oferir una educació de qualitat.

L'infrafinançament i la precarietat que travessen l'educació pública catalana són especialment greus en el 0-3 anys. Aquest cicle, fonamental per al

desenvolupament dels infants, es veu sistemàticament relegada a un segon pla, amb licitacions o plecs administratius que prioritzen el cost per sobre de la qualitat i unes condicions materials indignes que generen desgast, frustració i inestabilitat entre les professionals que hi treballen.

L'educació i el benestar de la petita infància han de ser un compromís polític real, amb voluntat de canvi i dotació pressupostària a l'altura del repte. No podem continuar acceptant unes condicions que vulneren drets fonamentals dels infants i les professionals que els acompanyen.

El Govern de la Generalitat ha de garantir la dotació econòmica suficient per a l'adquisició de material pedagògic de qualitat, ajustat a cada etapa i projecte, així com un manteniment continuat i rigorós dels edificis i equipaments, vetllant per la seguretat, la salut i el benestar tant dels infants com de les professionals.

És urgent revisar també la normativa relativa als espais. La seva dimensió i qualitat han de permetre que cada infant es mogui amb llibertat i autonomia, en un ambient que afavoreixi el seu desenvolupament integral. Cal també actualitzar aquesta normativa tenint en compte el canvi climàtic, l'escalfament global i situacions de calor i fred extrems.

És especialment greu i paradoxal que, segons la Normativa europea sobre benestar animal (Reglament CE núm. 889/2008 i altres directives relacionades), es garanteixi un espai mínim de 4 m² per gallina ecològica en explotacions avícoles a l'aire lliure, mentre que la normativa educativa a Catalunya estableix una superfície molt inferior per infant en escoles bressol (segons el Decret 66/2018, de 26 de juny, d'ordenació dels espais educatius en el primer cicle d'educació infantil, que marca entre 2,5 i 3 m² per infant).

10. Dignificar les condicions laborals d'un sector altament feminitzat.

Cal posar fi a la precarització laboral i estructural del personal que treballa a l'etapa 0-3. És imprescindible dignificar les seves condicions laborals i salarials, equiparant-les amb les de la resta d'etapes educatives com l'educació primària. Les professionals dels espais familiars, del programa "nadons en família", de les

escoles bressol, les llars d'infants... duen a terme una tasca educativa fonamental i han de ser reconegudes com a part essencial del sistema educatiu.

Per aconseguir aquesta equiparació real, cal eliminar definitivament la figura del personal externalitzat. L'externalització genera desigualtats laborals i impedeix una estabilitat necessària per garantir la qualitat educativa, i en ocasions quan conviuen diferents models contractuals fragmenta les plantilles. Només amb condicions laborals justes, estables i homologades podrem construir una etapa 0- 3 amb projectes pedagògics sòlids, continuïtat educativa i equips cohesionats.

Dignificar la feina de les treballadores és també defensar el dret dels infants a una educació de qualitat des del primer dia.

El primer cicle d'educació infantil, el 0-3, és un sector clarament feminitzat, on la majoria absoluta de les professionals són dones que realitzen una feina imprescindible, sovint invisibilitzada i poc valorada. Aquesta feminització no pot ser excusa per mantenir un infrafinançament crònic, ni per perpetuar condicions laborals precàries i salaris insuficients.

És imprescindible que les administracions reconeixin aquesta realitat i facin una inversió real, suficient i sostenible per dignificar un sector que sosté el futur de la societat. Invertir en un sector tan feminitzat és, a més, una qüestió de justícia social i d'igualtat de gènere, perquè garantir condicions laborals dignes i estables per a les professionals de l'educació infantil és també combatre la discriminació i la desigualtat estructural que pateixen les dones en el món laboral.

Reclamem un compromís ferm i pressupostos que reflecteixin la importància d'aquestes treballadores i la seva contribució fonamental a l'educació i al desenvolupament integral dels infants. La inversió en el 0-3 no és un cost: és una aposta estratègica per a una societat més justa, igualitària i pròspera.

11. Garantir unes condicions que protegeixin la salut laboral de les treballadores.

La salut de les treballadores de la petita infància, en concret, de les que

treballen a les escoles bressol i llars d'infants penja d'un fil. Les dures condicions que sustenten en el seu dia a dia, com ara: les ràtios abusives, la manca de personal, l'alta intensitat del dia a dia, les postures i moviments forçats i repetitius per donar resposta a les criatures de 0 a 3 anys, les condicions emocionals que entren en joc i un llarg etcètera cada dia resulten més insostenibles.

Cal que l'administració es responsabilitzi de les treballadores de la petita infància ja que la seva feina, sostinguda al llarg dels anys suposa un impacte molt gran en la seva salut física i mental. La duresa de les condicions de treball d'aquest col·lectiu fa necessari que es comenci a treballar per tal de poder garantir la jubilació anticipada, la segona activitat, i el reconeixement de les patologies derivades de l'exercici laboral com a malalties professionals.

El dia a dia en una escola es fa dur i difícil de sostenir i això està fent emmalaltir a massa professionals. Tot i no tenir dades generals si que sabem que en algunes localitats i ciutats la xifra ha crescut estrepitosament en els darrers anys, a Barcelona per exemple en 6 anys l'absentisme per raons de salut ha crescut un 123%!

12. Assegurar la corresponsabilitat de les administracions públiques en el finançament del 0-3.

El Govern de la Generalitat, i en concret el Departament d'Educació, ha eludit durant massa temps la seva responsabilitat econòmica i de gestió en relació amb els centres d'educació infantil 0-3 anys. Aquesta manca de compromís ha deixat en mans de les administracions locals la gestió i finançament d'aquests serveis, amb tot el pes i les dificultats que això comporta.

Actualment, la Generalitat només gestiona directament 42 llars d'infants públiques a tot Catalunya. La resta de centres de 0 són majoritàriament de titularitat municipal o privada, tot i que ha ampliat la seva gestió en zones rurals amb la incorporació del primer cicle (1 i 2 anys), en conveni amb els

ajuntaments, generant una fragmentació i diversitat de models de gestió que dificulta la igualtat d'oportunitats i condicions per a infants, famílies i professionals.

La situació actual –amb una gestió fragmentada entre Generalitat, ajuntaments i empreses privades– és insostenible i injusta. Tot i que el 0-3 no és obligatori, sí que es reconeix com a part integral del currículum d'educació infantil i per tant la gestió d'aquest cicle hauria de recaure íntegrament en el Departament d'Educació.

Som conscients que la gestió municipal és pública, però això ha estat una solució derivada de la manca d'oferta suficient per part de la Generalitat. A més, la delegació de la gestió als ajuntaments ha demostrat ser problemàtica, ja que sovint està subjecta a interessos polítics locals i, en molts casos, es tradueix en externalitzacions a empreses privades, cosa que suposa una privatització indirecta del servei.

Creiem que una unificació i centralització de la gestió del 0-3 en mans del Departament d'Educació permetria garantir una igualtat real de condicions per a famílies, infants i professionals, en un cicle tan important i determinant per al futur escolar i vital de les criatures, com ho evidencien nombrosos estudis i experts en desenvolupament infantil.

No obstant això, aquesta no ha de ser una mera continuïtat de la gestió actual del Departament. Cal revisar i adaptar el marc normatiu, ja que l'actual Decret 282/2006 no s'ajusta a la realitat ni a les necessitats actuals del 0-3.

Exigim un compromís ferm per posar fi a la gestió dispersa i a les desigualtats, i per construir un model públic, fort, inclusiu i digne que posi els infants i les seves famílies al centre, sense importar en quin municipi visquin.

ASSOCIACIONS FEDERADES DE FAMÍLIES D'ALUMNES DE CATALUNYA

